

1560

3kn1
2-64

1917

2010

95/10
10

ՅԱՆՎԱՐԱՆ. Գ.-Գ. ԲԱՆԸ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ
ԳՐԱԴԱՐԱՆՆԵՐ, ԸՆԴՈՒՄ ԿՈՒՐՍՆԵՐԻ ՏՐԱՅԵՐ.

Գ. ՁԻՆՈՎԵՒ

ՈՎԲԵՐ ԵՆ

ԲՈԼՇԵՎԻԿՆԵՐԸ

12001

(Հարց ու պատասխանով)

Թարգմ. ՄԷ-ԳԱ

1917. Քիֆիո.

Հրատարակ. Յ. Ունյանիով

3KП1
2-64

3 KPI

8-64

I

ՌՎՔԵՐ ԵՆ ԲՈՂՇԵՆԻԿՆԵՐԸ

Հարց: Ուր գնում ես, միայն մի
խօսք ես լսում՝ «Բողևիկ, Բողևիկ-
ները»: ՌՎՔԵՐ եմ բողևիկները. ինչու
եմ նրանց այդպէս անւանում: Ի՞նչ եմ
ցանկանում:

Պատասխան.— Բողևիկները, — բան-
ւորներ, ղինւորներ, չքաւոր գիւղացի-
ներ և ծառայողներ եմ, մի խօսքով՝
քաղաքի և գիւղի աշխատւորներն եմ:
Նոքա միացել եմ և մի ընկերութիւն՝
կուտակցութիւն առաջացրել: Այդ կու-
տակցութեան անունն է՝ Ռուսաստանի
Մոցիալդեմոկրատական Բանւորական
Կուտակցութիւն: Մի ծաղկով զարուս
չե՞ գոյ, միայնակ մարդը ոչինչ չե՞
կարող անել, իսկ միանալով, մի կու-
տակցութիւն կազմելով՝ բանւորները,

1443-83
80143-սեւ

զինւորները և գիւղացիները մեծ ոյժ են դառնում: Բանւորական կուսակցութիւնը Ռուսաստանում քսան տարուց աւելի է, ինչ գոյութիւն ունի: 1903 թւին այդ կուսակցութիւնից անջատւեց նրա մի փոքրաթիւ ժառը (այստեղից առաջացաւ փոքրամասնական, Մենշեիկ անունը): Մենշեիկները աւելի ու աւելի հեռացան Բանւորական ընտանիքից և սկսեցին սիրաշահել, համաձայնութեան գալ հարուստների (բուրժուազիայի) հետ:

Բայց Բանւորական կուսակցութեան մեծամասնութիւնը (այստեղից առաջացաւ մեծամասնական, Բոլշեիկ անունը) հաւատարիմ մնաց բանւոր դասակարգին: Բոլշեիկները սկսած 1903 թւից աշխատում են յօգուտ բանւորների, զինւորների և գիւղացիների: Տարեց տարի կուսակցութեան շարքերը խառնում են ու բաղմանում, այժմ կուսակցութեան անդամների թիւը հարիւր հազարներով է հաշւում: Պատերազմի ժամանակ Մեն-

շեիկները ենթարկեցին կապիտալիստներին, ընկան նրանց ազդեցութեան տակ, նրանք սկսեցին կրկնել հարուստների ասածը՝ թէ պատերազմը ժողովրդին հարկաւոր բան է, որ այս պատերազմը արդարութեան և ազատութեան համար է: Բոլշեիկները հէնց պատերազմի առաջին օրւանից նրան հակառակ էին: Հաց, հացօսքիւն, ազօսքիւն.— ահա թէ ինչ են ցանկանում բոլշեիկները ժողովրդի համար:

II.

ԻՆՉԻ՞ ՀԱՄԱՐ Է ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Հաց.— Ի՞նչպէս են վերաբերում Բոլշեիկները ներկայ պատերազմին:

Պատասխան.— Բոլշեիկներն ասում են՝ նախ և առաջ պէտք է իմանալ ինչի համար է մղոււմ պատերազմը:

Այս պատերազմում, Գերմանիան ուղում է ձեռք ձգել Փոքր Ասիան,

Միջազեաքը, բելգիական ու ֆրանսիական Կոնգոն Աֆրիկայում, Պորտուգալական գաղութները, Կուբան գետն, Լեհաստանը։ Ֆրանսիան ուզում է ձեռք ձգել Սիրիան, Փոքր-Ասիայի մի մասը, Գերմանական կալածոները Աֆրիկայում, յետ խլել էլլիաս-Հոտարիկիան Գերմանիայից, օտար հողերի տիրանալ Հոնոսս գետի միւս ափին։

Աւստրիան ուզում է տիրանալ Ադրիատիկ ծովի արևելեան ափին գլուխող հողերը, իր իշխանութիւնը հաստատել սլաւոնական բոլոր ժողովուրդների վրայ, որոնք հեծում են Աւստրիական թագաւորների Հաբսբուրգեան տան լծի տակ։

Անգլիան ուզում է յափշտակել Միջազեաքը, Փոքր-Ասիան, Արաբիան, իր ձեռքը ձգել ամբողջ Աֆրիկան։

Իսպիան յափշտակելու տեղեր է փնտրում Աֆրիկայում, ուզում է խլել Տրենտինոն, Տրիեստը, Իստրիան, Դալմացիան, Ալբանիան։ Ռուսաստանը

պատերազմն սկսել է Կոստանդնուպոլիսը, Գալիցիան, Պարսկաստանը ձեռք ձգելու նպատակով։

Այսպէս թէ այնպէս Թիւրքիայի տիրանալ են ուզում բոլոր պատերազմող խոշոր պետութիւնների կապիտալիստները։

Այստեղ մի հարց է առաջանում. հարկաւոր է արդեօք ուսու ժողովուրդին, այդ տեսակ պատերազմ։ Բուլղերիկներն ասում են՝ ոչ, հարկաւոր չէ. ուսու գիւղացուն հարկաւոր են ոչ թէ Պարսկաստանի, Տաճկաստանի կամ Գալիցիայի հողերը, այլ Մոսկւայի, Եարոսլաւի, Պոլտաւայի և Ռուսաստանի միւս նահանգների հողերը։ Նա պէտք է ետ խլի կալածատէրերից այն հողերը, որ զարեւ շարունակ իր քրտինքով թուջել է ուսու գիւղացին և ոչ թէ ընկնել տաճկական և գալիցիական գիւղացիներին պատկանող հողերի ետեից։

—Ո՞վ է սկսել պատերազմը։ Պատերազմող գլխաւոր երկիրների բանկիր-

ներն ու թագաւորները:

—Ո՞վ է վճռել որ Ռուսաստանը մասնակցի այս պատերազմին:—Նախկին ցար Նիկոլայ Արիւնտաբ և նրա կամակատարները՝ Գրիշկա Բասպուտինը, Սուխովիչովը, Խվոստովը:

Իսկ մենք շարունակում ենք ցարի սկսած պատերազմը. մենք նրա համար ժողովրդական փողմից ծախսում ենք միլիոններ, մենք նրան զոհում ենք հարազատ ու միլիոնաւոր կեանքներ, մենք քայքայում ենք երկիրը և կործանում այնպիսի աշխատանքով ու թանգ գնով ձեռք բերած ազատութիւնը:

III.

ԻՆՉՊԷՍ ՎԵՐՋ ՏԱԼ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ

Հարց.—Բայց ինչպէս վերջացնել պատերազմը. հէնց վեր կենալ ու գնալ զաւթարմատներից, աւինները խրել գետին և ցրել:

Պատասխան.—Ո՛չ. այդ ձևով պա-

տերազմը չի վերջանալ: Ներկայ պատերազմին մասնակցում են մօտ տասնութինգ պետութիւն: Եթէ մի պետութիւն կուից հեռանալ, մնացած տասնուչորսը կշարունակեն: Պէտք է այսպէս վարել. պէտք է տապալել այն թագաւորներին, բանկիրներին, որոնք սկսել են պատերազմը, առանց իրենց ժողովրդին հարցնելու և նրանց կամքի հակառակ: Պէտք է բոլոր երկիրներին բանւորները, զինւորները և զինագրիները միանաւ բոլոր, երկիրների կապիտալիստների դէմ—և միայն այդ ձևով վերջ կտրուի պատերազմին:

Հարց.—Չէ որ մենք մեր թագաւորին գահընկեց արինք. նշանակում է մենք մեր գործը վերջացրել ենք:

Պատասխան.—Ո՛չ. մեր արածը գործի փոքրիկ սկիզբն է. Նիկոլայ թագաւորին ապաւախելնք, բայց թագաւոր կապիտալը մնացել է: Ո՞վ է այժմ մեր երկրի կառավարիչը.—կապիտալը: Ո՞վ է մեր արտաքին գործերի մինստրը—միլիոնատէր Տերեշչին

կօն: Իսկ նրանից առաջ կալածատէ-
րերի մի ուրիշ կամեակատարն էր—Մի-
լիւկովը: Սրանք պատերազմին վերջ
տալ չեն սւղում: Ռուս կալածատէ-
րերն ու կապիտալիստները պատե-
րազմից մեծամեծ օգուտներ են ստա-
նում, էլ ինչի՞ վերջ կտան պատերազ-
մին: Նիկիտայցարը պայմանաւորւել է
անգլիական, ֆրանսիական, իտալական
կապիտալիստների հետ, թէ՛ արեւմի-
տին թալաններ թոյլ ժողովուրդներ-
ին: Թագաւորը գաղտնի պայմաններ
է կապել կապիտալիստների հետ, որ
եղած թալանը իրար մէջ բաժանեն:

Ճիշտ է, մենք այժմ թագաւոր չու-
նենք, բայց և այնպէս գաղտնի պայ-
մանագրերը դեռ իրանց ոյժը պահում
են: Ռուսական կապիտալիստները ոչ
ուզում են այն պայմանագրերը հրաա-
րակել՝ ժողովրդին նրանց հետ ծանօթա-
ցնելու համար և ոչ էլ ոչնչացնում են:
Նոյնն է Աւստրիայում, նոյնն է նաեւ
Գերմանիայում: Այնտեղ աէր ու անո-
րէն է դահիճ—Վրիճեւմը և գերմանու-

կտն կապիտալիստների ու կալածա-
տէրերի խմբակը, որոնք նոյնպէս ու-
զում են կողոպտել ուրիշ ժողովուրդ-
ներին: Այնտեղի բանւորները, զին-
ւորները և զիւղացիներն էլ են կշտա-
ցել պատերազմից: Եւ որքան համար-
ձակ լինի մեր կռիւը սեփական կապի-
տալիստների դէմ, այնքան վճռական
դիրք կըռնեն Գերմանիայում պատե-
րազմի դէմ:

Հարց.—Բայց ի՞նչ անենք հիմա, հէնց
այս րոպէին, որ շուտով հաշտութիւն
ձեռք բերենք:

Պատասխան.—Պէտք է պահանջենք
գաղտնի պայմանագրերի հրապարակ
հանելը, այն պայմանագրերի, որ կա-
պել է ցարը. պէտք է, որ այդ պայմա-
նագրերը ոչնչանան և նզովքի արժա-
նանան: Թող բոլորն էլ իմանան, որ
մենք ոչ ոքի թալանել չենք ուզում:
Թող ամբողջ աշխարհը տեսնի, որ սու-
սական յեղափոխութիւնը պատուա-
տում, ոչնչացնում է ցարի, թագաւոր-
ների ու բռնկիւրների կապած պայմա-

նազերերը: Պէտք է, որ ուսուսկան կա-
ռավարութիւնը բաց ու համարձակ զի.
նադազար յայտարարի բոլոր պատե-
րազմող պետութիւններին և առաջարկի
անմիջական, շուտափոյթ հաշտութիւն:
Բոզ մարզկային կոտորածը դադարի
գոհէ մի երկու ամսով և թող ժողո-
վուրդները ձեռք զարկին իսկական
գեմովրատիկ հաշտութեան պայման-
ները մշակելու:

Հարց.— Իսկ բոլշեիկները դիմակրա-
տիկ հաշտութիւն ասելով ինչ են հա-
կանում. մթթէ միենոյնը չէ. հաշտու-
թիւնը հաշտութիւն է, ինչ տեսակ
ուզում է լինի:

Պատասխան.— Ոչ, միենոյնը չէ:
Ահա ձեզ մի օրինակ. ներկայումս
անգլիական կապիտալիստներն աշխա-
տում են համաձայնութեան գալ, որ
այնպէս անեն, այնպիսի հաշտու-
թիւն կնքեն, որ իրանք չվնասուին. նը-
բանք ուզում են հաշտուեն մեր հաշ-
ւին: Եթէ առևտուրը գլուխ եկաւ, ա-
պա մեր շորերն էլ կը հաւեն, մեր

գլուխը գրաւ կը դնեն:

Բոլշեիկները այնտեսակ հաշտութիւն
են ուզում, որ բոլոր ազգերը, մեծ թէ
փոքր, ռուս, լեհ, չեխ, հայ, վրացի,
չինացի, իրլանդացի, նեգր—բոլորն էլ
իրանց վիճակը կարողանան տնօրինել
(ազգերի ինքնորոշում): Այդ ազգերը
անեն այն՝ ինչ որ ցանկանան. ուզում
են, թող իրենց առանձին պետութիւնն
առաջացնեն, ուզում են միանան այս
կամ այն պետութեանը, առանց ճնշու-
մի, առանց ստիպւելու:

Ահա այս տեսակ հաշտութիւնն է,
որ կոչւում է գեմովրատական. միւս
բոլոր տեսակ հաշտութիւնները աւա-
ղակային հաշտութիւն են. որովհետեւ
շատ չի անցնի, մի քանի տարուց յետոյ
նորեկ կը վերսկսւի այնպիսի մի պա-
տերազմ, ինչպիսին մենք այժմ ահա-
նաես ենք:

Ստում են նրանք, որոնք ասում են
թէ այս վերջին պատերազմն է. եթէ
բանւորները, զինւորները և զիւղա-
ցիները չտապաւեն, զեն չձգեն կապի-

տալիսանների ու կալաժառեբների լուծը, ապա նոր պատերազմները, նոր կոտորածներն անխուսափելի են: Ով ասում է «կորչի պատերազմը», նա պէտք է աւելացնի՝ «կորչեն կապիտալիստները»:

IV ՀՈՂԸ

Հարց.—Ինչպէս պէտք է վարւել հողի հետ, այդ մասին բոլշեիկները ինչ կարծիքի են:

Պատասխան.—Բոլշեիկները ուզում են այնպէս անել, որ բոլոր կալաժառեբական հողերը, բոլոր թագաւորական, թագաւորական ցեղին պատկանող (աւղելի) և վաճառական հողերը, խոշոր սեփականատէքերի բոլոր տրոտայանդիներն ու անասանները առանց վճարի անցնեն ժողովրդի ձեռքը, գիւղացիութեան ձեռքը, այն՝ պետութեան սեփականութիւնը դառնայ, որի գլուխ են կանգնած կամ կանգնելու են բանւորները, զինւորներն ու գիւղացիները:

Հարց.—Սպա ինչպէս վարւել այն

մանր գիւղացիների հետ, որոնք ունեն, օրինակի համար՝ 5 կամ տասն դեսեատին հող. կամ ինչպէս պէտք է վարւել այն աշխատաւոր կազակի հետ, որ մի փոքր անտեսութեան տէր է. նրանցից էլ պէտք է խել հող՝

Պատասխան.—Ո՛չ, թէ ով, ինչպէս և ումը պիտի առնուի մշակելու, դրա վճիռը ամենից լաւ գիւղացիները կաան: Հողային կոմիտէներում գլխաւոր ձայնը պատկանում է գիւղացիներին: Գիւղացիները իրենց աչքը քուլեն ուղի, իրենց վնաս չեն տայ: Բանւորներն էլ գիւղացիներին վնասել չեն ցանկանայ: Իսկ թէ ինչպէս օգտուել հողից, ինչպէս միացնել այդ հողերի անտեսութիւնը գիւղացիների այժմեան հողերի հետ, այդ կվճռի ինքը ժողովուրդը և ամենից առաջ գիւղացիութիւնը:

Հարց.—Բայց ինչ տարբերութիւն, զանազանութիւն կայ բոլշեիկներին և էսէրներին (սոցիալիստ-յիդոփոխական-

ների) միջև հողի մասին: Միթէ հսկեր-
ները հողի ու աղատութեան պաշտ-
պաններ կամ կողմնակիցներ չեն:

Պատասխան.— Այո, սոցիալիստ-յեղա-
փոխականները երկար ժամանակ կը ու-
նել են հողի համար: Եւ շատ քաջաբեր,
անվեհեր կուտղներ է աւել նրանց
կուսակցութիւնը այդ գործի համար.
Բայց այժմ այդ կուսակցութիւնը,
բացի նրա ձախակողմեան մասից,
հրաժարել է իր առաջադրուած նպատակ-
ներէ: Մարտ ամսից, այն օրից, երբ
դէն շարունակեցին ցարին, հսկերներ
կուսակցութեան մէջ մտել են շատ
„մարտի“ հսկերներ, մարդիկ, որոնց
սոցիալիստ դառնալը մի քանի ամիս
է: Դրանք այն անասկ մարդիկ
են, որ ուզում են բուրժուա-
զիայի հետ չկուել, ուզում են նրա
հետ զիջողականութեան գալ: Բայց
ասացէք խնդրեմ, որ կալաժառանգը
ինքնայոժար կամքով իր հողը կտայ
գիւղացիներին: Արդէն ութ ամիս է
անցել յեղափոխութիւնից, իսկ հսկեր-

ները շարունակ ձանձրացնում են գիւ-
ղացիներին, ասելով թէ՛՝ ձեռք մի առք
կալաժառանգի հողերին, սպասեցէք
Հիմնադիր Ժողովին: Իսկ երբ գիւղա-
ցիներին համբերութիւնը հասնում է և
էլ չեն սպասում, այն ժամանակ սո-
ցիալիստ-բեվոլյուցիոներները ձերբա-
կալում են գիւղացիներին, հողային
կոմիտէներ կանգնեցնում:

Է՛հ, շատ վատ օրերի ենք հասել:
Ահա ձեզ մինիստր Կեֆեսիսի սոցիա-
լիստ-յեղափոխական. ահա ձեզ մինիս-
տր Աւետիսիսը—նոյնպէս: Զէ՛ որ
հէնց այս սոցիալիստ-յեղափոխական-
ներն էին, որ հրամաններ էին արձա-
կում գիւղացիներին, հողային կոմի-
տէներին անդամներին ձերբակալելու,
բանտ նստացնելու:

Ուղիղը խօսեմք. չէ՛ որ վաղուց է
ասած, թէ՛ սոյն ամիսը, ով որ Աստու-
ած, Աստուած ասի, կարող է արքա-
յութիւն մտնել: Ասեն մի հետք
ու աղատութեան: Մնաց խօսողը խ-
կապէն հողի ու աղատութեան համար

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԻԿԱՆ ԴՊԱՐՏԱՆԻ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Հ. Ա. ՄԱՐԿԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

չի կուտում: Կուսակցութիւնների կան, որոնք ասում են՝ «մենք հողի ու ազատութեան» կողմնակից ենք, բայց իսկապէս «կալուածատէրերի ու բուրժուաների» կողմնակիցներ են:

Հարց. — Բայց զուգե՛ հէնց Հիմնադիր ժողովում էսէրները պէտք է պաշտպանեն հողն ու ազատութիւնը:

Պատասխան. — Թէ ինչ կլինի այդ ոչ ոք իմանալ չի կարող: Կադրենք, կտեսնենք: Բայց կուսակցութիւնների մասին կարծիք են յայտնում ոչ թէ նրանց խօսքերի, այլ գործերի հիման վրայ:

Նրանք, որոնք երեկ հրամաններ էին արձակում գիւղացիներին ձերքակալից ու մասին և եզրայրանում էին կալուածատէրերի հետ, հազիւ թէ վաղ մինչև վերջը կուեն հողի համար: Ձգէտք է կարծել, որ եթէ էսէները գիւղացիներին առաջարկում էին սպասել, այդ բանը կարգապահութեան համար էին անում: Ո՛չ, այդպէս չէ. էսէները չցանկանալով խզել իրենց

կապերը կապիտալիստների հետ, ուզում էին հարցը, հողի հարցը այնպէս լուծել, որ թէ գայլը կշտանայ և թէ ոչ խաբը ողջ մնայ: Բայց այդ տեսակ լուծում լինել չի կարող: Հէնց յեղափոխութեան սկզբից կապիտալիստները ասում էին՝ «պէտք է առ այժմ սպասել, հողի հարցը պէտք է չլուծել. թող Հիմնադիր ժողովը լուծի»: Իսկ իրենք ամեն կերպ ձգձգում և յետաձգում էին Հիմնադիր ժողովը: Կէսընկերն էլ պատասխանում էին՝ «Այո, այո, այդպէս է, համաձայն ենք»: Իրենց այդներով հողի հարցը թաղիցին. բէջ Պիոց որ յեղափոխութիւնն էլ թաղէին: Եւ հաստատ կարող ենք ասել, որ Հիմնադիր ժողովում էսէրները (և մեծիկները) կաշխատեն շուրջ գրեւալ, համաձայնել բուրժուազիայի հետ: Իսկ սրանից գիւղացիութիւնը ոչ մի օգուտ չի ստանայ: Եւ եթէ պատահի, գիւղացիները դժգոհեն, էսէր Մեխակարիսներն ու Կերենակները նորից ինկէր ու կազակ կուղարկեն:

գիւղացիներին զինգաններումս փշտացնելու իբր խռովարարներն:

Հարց.— Եթէ այդպէս է, կունենան արդեօք գիւղացիները այնքան ոյժ, որ յաղթեն կալածատէրերին, և մի է օգնութեան հասնելու գիւղացիներին:

Պատասխան.— Գիւղացիներն ունեն մի խոշոր, հզօր ու հաւատարիմ դաշնակից—դա բանւորութիւնն է: Բանւորները նոյնքան շահագրգռած են կալածատէրերի դէմ կուելու մէջ, որքան և գիւղացիները: Նրանց վրայ միշտ կտրելի է յոյս դնել: Բանւորներն արդէն 25 տարի է կուում են թագաւորների, կալածատէրերի ու կապիտալիստների դէմ: Բանւորներն այժմ մեծ ոյժ են, նրանք մօտ 10 միլիօն են Ռուսաստանում: Նրանք միացած են, նրանք պարագայ են կուելու: Նրանց կուսակցութիւնն է բոլորիների կուսակցութիւնն:

Երբ չքաւոր գիւղացիութիւնը միանայ բանւորութեանը, երբ գիւղացիու-

թիւնը վստահանայ բանւորների դեկտարութեանը, երբ նրանք օգնութեան հասնեն, աշակցեն բանւորական կուսակցութեանը և բանւորական խորհուրդներին—էլ աշխարհի ոչ մի ոյժ չի կարող յաղթել նրանց:

Կալածատէրերի, գիւղական դօրբանների, հարուստ կապիտալիստների դէմ կուելու է կանչում գիւղացիների մեր՝ բոլշեիկների կուսակցութիւնը:

Հող—առանց վճարի—տեա թիչ են ուզում բոլշեիկները:

Անարգ ու խաբկեալ մարդիկ կան, որոնք զնում են գիւղը, գիւղացիներին մոլորեցնում, պատմելով թէ բոլշեիկները ճրարժուանք են, որ իբր թէ մեծամասնականները — բոլշեիկները չենց դրա համար են այդպէս կոչում: Այդ խաբէութիւն է: Սաբէութիւն և զբրպարտութիւն է և այն, իբր թէ բոլշեիկները գերմանական ցամաքներ են, որ իբր թէ նրանք ուզում են Ռուսաստանը, սուսական հողը Զիլինիմին տալ հայրն, հայրն: Այդ բոլորը սուտ ու

սառը խօսքեր են: Ճնշողները մեզ հետ
ուղիղ ճանապարհով կուեյու տնդօր
լինելով, ծուռն ու մուռ ճանապարհ-
ների են դիմում, մեզ զբաղաբուսմ:
Քաղաքներում բանւորներն արդէն հաս-
կացել են բանի էութիւնը, նրանք կա-
րողանում են սեր սպիտակից զանա-
զանել և շատ լաւ դիտեն այդ սուտ
լուրերի նպատակն ու արժէքը:

Գիւղերում էլ շուտով չեն հաւատալ:
Ամեն ինչ կանցնի — ճշմարտութիւնը
կը մնայ: Իսկ ճշմարտութիւնը, իս-
կութիւնն այն է, որ չքաւոր գիւղա-
ցիութեան, գիւղական մշակների, ուղ-
ղաբների, կալածատէրերի լծի տակ
տնըացողների, միշտ աշխատողների և
կիսաքաղձ մնացողների իսկական բա-
րեկամները բոլշեիկներն են:

Կալածատէրերի դէմ հողի համար
մինչև վերջը կռուողները բոլշեիկներն
են: Եւ դրա համար նրանց՝ բոլշեիկ-
ներին ամենից շատ առում են կալ-
ւածատէրերը:

Ի՞նչ փոյթ:

Զէ օր գիւղացիները ամենից շատ
կհաւատան բոլշեիկներին:

V.

Ո՞ՒՄՆ Ե ՊԱՏԿԱՆՈՒՄ ԻՇԵԱՆՈՒ-
ԹԻՒՆԸ

Հարց.— Իսկ, բոլշեիկների կարծիքով,
ինչպէս պիտի կառմակերպւի իշխանու-
թիւնը երկրում: Ինչով են տարբեր-
ւում նրանք միւս կուսակցութիւննե-
րից:

Պատասխան.— Ով ուզում է այդ
հարցերի պատասխանը գտնել կամ
ստանալ, նա պէտք է յետ նայէ: Ի՞նչ
անցեալը, յիշափութեան ութ ամի-
սը: Իսկ այդ ժամանակամիջոցը ահա
թէ ինչպէս անցաւ:

Թաղաւորին տապալեցին բանւոր
ներն ու գիւղացիները. նրանք կուում
էին ցարի փառաւոնների (ոստիկանների)
հետ մայրաքաղաքի փողոցներում: Նը-
րանք իրենց արիւնն էին թափում ա-

դատութեան համար. բայց իշխանութիւնը ձեռք ձգեցին կապիտալիստներն ու կալածատները:

Առաջին ժամանակաւոր կառավարութիւնը բաղկացած էր զուտ կալածատիւներից ու միլիթանտներից. Լվով, Իուչկով, Տերեշենկո, Կոնովալով, Միլիկով և ուրիշներ. նրանց մէջ մտել էր միայն իրեն սոցիալիստ համարող մի մարդ — Գերենսկին: Բայց սա էլ հէնց որ մինիստր դարձաւ, մոռացաւ, բոլորովին մոռացաւ ժողովրդի շահերի մասին մտածել. կուտւմ էին բանւորներն ու զինւորները, իսկ իշխանութիւնը ձեռք էր ձգել կապիտալիստների մի խումբ: Պատճառն այն էր, որ բանւորներն ու զինւորները դեռ անփորձ էին, իսկ կապիտալիստները զործուս էին կապտակերպւած. օգտուեցին այն բանից, որ կալածատիւական Պետական Իււմայուս իրանք մեծամասնութիւն են և միւս կողմից սրանց աջակցեցին անգլիական ու Ֆրանսիական կապիտալիստները:

Այսպէս շարունակեց երկու ամիս. երբ բանւորներն ու զինւորները համոզուեցին, որ նոր ժամանակաւոր կառավարութիւնը ձգձգում է պատերազմը, երկիրը կապիտալիստներին զոն է դարձնում, — նրանք յուզւեցին: Զորափոխներն ու բանւորները փողոց դուրս եկան: Այն ժամանակ կապիտալիստները նոր խորամանկութեան գիմնեցին: Նրանք մինիստրական կամիի մէջ 5 «սոցիալիստ» մտցրին էսէրներից ու մենշեիկներէից: Ժողովուրդը հաւատաց, որ այսուհետեւ էլ հինը չի կրկնուել, որ ժամանակաւոր կառավարութիւնը պաշտպանելու է չոռներների շահերը և վերջ է տալու պատերազմին: Բայց հակառակը դուրս եկաւ:

Էսէրներն ու մենշեիկները սկսեցին կապիտալիստների նապած եղանակով պարել, նրանց խմորին ջուր ամեղ: Պատերազմը շարունակուում էր: Կապիտալիստները առաջաջ նման թալանում էին երկիրը՝ միլիթանտ աշխատելով: Երկիրը աւելի ու աւելի էր

քայքայում: Ոչ հաց կար, ոչ ապրանք: Իսկ „սոցիալիստ“ միւսիստները միայն մի բան գիտէին, այն որ՝ նրանք չհանգստացնում էին բանւորներին ու ղինւորներին, ասելով թէ՝ սպասեցէք... դարուն է գալու:

Յուլիսի սկզբին բանւորներն ու ղինւորները Պետրոգրադում, երբ ժամանակաւոր հառապարութիւնից իրենց յոյսը կտրեցին, նորից փողոց դուրս եկան, պահանջելով, որ իշխանութիւնը յանձնւի Բանւորական, Ձինւորական և Դիւղացիական Խորհուրդներին: Բանւորներին ու նաւաստիներին հրացանազարկ արին: Ջօրքի զնդերի ըմբոստմասերը զանազան տեղ փոխադրեցին. հազարաւոր յեղափոխականների բանտ նստացրին: Պաշարողական դրութիւն մտցրին: Փակեցին միւր կուսակցութեան „Прасна“ թերթը, սպանեցին շատ բոլշեիկներ: Ռազմաճակատում մահաւան պատիժ մտցրին. ճակատում գործող ղինւորական կոմիտէները ցրուեցին: Ամբողջ բանակը ցարի գէնե-

բանների խառութիւններին ու կամայականութիւններին ենթարկեցին. զօրքի բաղդը յանձնեցին Կորնիլովներին:

Մենշեիկներին ու էսէրներին միջից մի քանիսը նոր միւսիստ դարձան, քանակով աւելացան ժամանակաւոր Կառավարութեան մէջ. բայց հէնց նըրանք էին, որ գոհունակութիւն էին յայտնում եղած խառութիւնների մասին, այն խառութիւնների, որոնք ցարի իշխանութեան ամենավատ ժամանակներն էին յիշեցնում:

Բանն այնտեղ հասաւ, որ Կորնիլովն ու իւր բարեկամները Բիգա բաղաքը դերժանացիներին յանձնեցին: Իսկ յետոյ, Կորնիլովը զօրքի գլուխն անցած արշաւեց դէպի Պետրոգրադ Բանւորական և Ձինւորական Խորհուրդները ցրելու, յեղափոխութիւնը խեղդելու և թաղաւորի, ցարի իշխանութիւնը վերականգնելու: Բողաքաբար էսէրներն ու մենշեիկները սթափուեցին, նրանք օգնեցին բանւորներին և վերջ աւին Կորնիլովի աղաւաղութեանը: Բայց

շուտով սկսեցին իրենց հին երգը—
հին ճամփով գնալ: Նրանք դաշն կա-
պեցին բուրժուազիայի հետ և կապի-
տալիստներից, կալաթառեթներից, մեն-
շիկներից և էսէրներից կոռավարու-
թիւն կազմեցին և սկսեցին երկիրը
կործանել:

Ահա այն օրանից մենք նորից հին,
կոտրած տաշտակի առաջ ենք կանգ-
նած. գերծանացիք մօտենում են Պետ-
րոպրազին: Սովը զարգանում է, քա-
ղաքներում հաց չկայ, գիւղերում ոչ
կօշիկ է դախում, ոչ մեխ, ոչ շաքար,
ոչ նալ, ոչ դոթան և ոչ էլ չիթ: Ա-
մեն ինչ պատերազմն է կրանում: Զօր-
քը քաղցած է և ախլոր հիւանդու-
թիւնները աւելի սարսափելի են դառ-
նում: Պետական պարտքերը աճում
են. կապիտալիստները հսկայական
փողեր են վաստակում և իրենց բէֆը
քաշում: Եւ վերջ չկայ այս անապահա-
սարսափներին:

Բոլշեիկները հենց յնդափոխութեան
սկզբից առում էին, որ իշխանութիւնը

մի խումբ հարուստների ձեռքից անց-
նելու է բանւորներին, գիւղացիներին
և ղիււորներին: Բանւորներն ամբողջ
Ռուսաստանում խորհուրդներ կազմե-
ցին (քանւորական պատգամաւորների
խորհուրդներ): Զինւորները—գինւորա-
կան պատգամաւորների խորհուրդներ
կազմեցին, իսկ գիւղացիները՝ գիւղա-
ցիական պատգամաւորների խորհուրդ-
ներ: Ահա թէ ում ձեռքն է ընկնելու
իշխանութիւնը:

Ամբողջ իշխանութիւնը խորհուրդ-
ներին—շարունակ գնդում էին բոլ-
շեիկները. դրա համար նրանց բանա-
էին նստեցնում, փակում նրանց թեր-
թերը, նրանց ժողովրդի թշնամի յայ-
տաբարում, սպանում և բռնութիւն-
ների ենթարկում—ճիշտ այնպէս, ինչ-
պէս ցարի ժամանակ:

Բայց այդ էլ չօգնեց. ժողովուրդը
աւելի ու աւելի համոզում էր, որ
մենք բոլշեիկներն իրաւացի ենք.
Մոսկւայում, Պետրոգրադում, Օդես-
սայում, Խարկովում, Սարատովում,

Ուրախում, Կովկասում, ամեն տեղ
բանւորներն ու զինւորները անցան
մեր կողմը: Եկարչի բուրժուականքի և
կալւածատէրերի հետ կապած դաշն
կողմ անցնում է երկրի մի ծայրից
միւսը: Նա արձագանք կը դանի և
Հիմնադիր ժողովում—եթէ միայն գու-
ժարէ:

Խորհուրդները նախու են և Հիմնա-
դիր ժողովի ժամանակ. առանց նրան
յեղափոխական իշխանութիւնը յենա-
բան չի ունենայ:

Բուրժուազիայից ու կալւածատէրե-
րից կտրուել, իսկական, խորհուրդնե-
րին յենած ժողովրդական հասարա-
կապեաութիւն ստեղծել, ամբողջ իշ-
խանութեան ընտրութիւն, ստիկա-
նութեան միանգամայն վերացում,
կապիտալիստների սանձահարում,
բանւորների, զինւորների և շրջա-
դիւղացիների կառավարութեան օտեղ-
ծումն—տնա թէ թոչ բանի են ձգ-
տում բուրժիկները:

Նրանք ժողովրդի համար ուզում են՝

Հ ա յ, հ ա շ ա ու թ իւ ն,
հ ո ղ, ա ղ ա տ ու թ իւ ն:

—12

25-

~~7755-120-1119~~

2013

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0034980

130

